

Драги Мануела, Бојана и Леона,

Во овие тешки мигови на тага и загуба на вашиот драг сопруг и татко и нашиот колега, близок соработник, пријател и другар Момчило Трајковски - Момо, сакам во мое лично име и во име на моето семејство да ви упатам длабоко жалење и сочувство за вашата огромна загуба и болка. Момо беше многу горд на вас и секогаш зборуваше со голема љубов за вас и вашето семејството, кое многу му значеше и секогаш му беше во прв план. Ова е загуба за сите нас и веста за прераната смрт на Момо сите силно нè погоди. Нè потресе горката вистина да се соочиме и да ѝ погледнеме на смртта директно во очи, како безмилосно и прерано ни одзема уште една наша блиска личност. Сведоци сме на тоа колку животот понекогаш може да биде суров и дволичен кон нас. Животот би требало да биде убав, да му се радуваме и да го славиме, но и истовремено да бидеме свесни и подготвени дека многу често не е доволно фер со нас и со нашите најблиски. Уште потешко ми падна заминувањето на Момо, бидејќи не можев да присуствувам на панихидата и достоинствено и со пиетет да го испратам мојот "Comrad in arms" или во превод и метафорична смисла „Другар по оружје“. Од секогаш бевме многу блиски и стоевме или чекоревме заедно еден покрај друг. Се разбиравме, се почитувавме и успешно соработувавме на многу заеднички проекти. Помеѓу нас не постоеше его, надменост, нетрпение или натпреварување. Секогаш работевме и делувавме како тим, компактно и единствено, овозможувајќи им и на другите колеги од другите професии, историчари на уметност, хемичари и фотографи да се чувствуваат добредојдено и успешно на нашите заеднички терени. Така бевме учени и воспитувани од нашите професори и од постарите колеги. Со Момо првпат се запознавме при крајот на 70-тите години додека сè уште бевме ученици, тој во гимназија, а јас во Средното уметничко училиште. Во тој период веќе почнаа да се формираат поголеми конзерваторски тимови и екипи, коишто работеа оперативно низ цела Македонија. Јас почнав да работам како млад надворешен соработник со неговиот татко Јосиф Трајковски, кој ми беше и првиот учител по конзервација за сидно сликарство. Исто така, Момо почна да работи секое лето со различни екипи

учејќи ги тајните на занаетот. Сè уште многу добро се сеќавам на мојот прв терен со неговиот татко во село Конче, Радовишко. Подоцна работевме и заедно и со нашиот професор Јован Петров, како и со други внатрешни и надворешни соработници од РЗЗСК. Момо од секогаш имаше исклучителна посветеност и искрена љубов кон професијата. Имаше силна и искрена страст кон конзерваторскиот занает, наследена од неговиот татко конзерватор со кого почна да работи и да учи како многу млад. Љубовта и посветеноста кон професијата го однесе во Рим, каде успешно специјализирше конзервација и реставрација на ѕидно сликарство и сметам дека тој престој во Италија, трајно ја дефинира и профилира неговата животна и професионална определеност. Јас искрено го почитував и поддржував неговиот длабок интерес и посветеност да специјализира, бидејќи и самиот имав можност при крајот на 90-тите години да бидам во Јорк, Велика Британија на краток опсервативен курс за конзерватори. Од таа причина верував дека едно патување или престој може трајно да ги промени вашите мисли и ставови и да влијае на вас и на вашата професионална ориентираност и работа. Отворено разговаравме за многу прашања кои нè засегаа и Момо во моето срце и очи секогаш беше прогресивен, отворен и пријатен соговорник. Во тоа време сè уште немавме достапна странска литература за конзервација, немавме интернет или мобилни телефони, но секогаш разговаравме за важни теми и прашања и тоа колку е значајно користењето на странска литература или евентуално специјализација и да се научи барем еден странски јазик. Момо научи англиски јазик пред мене, бидејќи како што честопати гордо и шеговито за себе велеше дека е „дечко со гимназија“, што јасно зборува дека во тоа време класичното гимназиско образование и учење навистина беше многу повеќе ценето, нудејќи им на средношколците квалитетно и темелно широко општо образование. И навистина Момо беше личност со енциклопедиско знаење и имаше широк интерес за повеќе области. За волја на вистината Средното уметничко училиште за применета уметност имаше полиберална училишна програма во однос на класичниот гимназиски систем, каде образованието се фокусираше исклучиво на стручни предмети и интензивна настава по цртање, сликање, вечерен акт и историја на уметност со други стручни предмети. Најверојатно и заради тие различности, станавме поблиски и често се надополнувавме во нашите заеднички проекти.

Подоцна и двајцата дипломиравме на Факултетот за ликовна уметност, Момо на графичкиот, а Јас на сликарскиот оддел. Во тој период дојде и до смена на генерации и повеќето од постарите колеги конзерватори заминаа во пензија. Се отворија нови работни места и во тоа време и двајцата се вработивме во тогашниот Републички завод за заштита на спомениците на културата. Ова е нашата приказна и професионална одисеја со Момо. Тој остана со својот ангел заштитник која му го покажа поисправниот пат по кој продолжи, додека мојата муза ми покажа малку поинаков пат да ја поминам Големата вода. Затоа често размислувам дека мојата одлука да заминам од Македонија пред 24 години на некој начин можеби го повреди мојот *Comrad in Arms* Момо, како што ме повреди и мене самиот, а верувам и други драги луѓе. Но, Момо никогаш не покажа слабост, туку напротив го поддржа моето заминување и лично ми помогна да го подготвам моето CV, резиме и портфолио за конзервација. Повремено одржувавме директен контакт или преку неговите помлади соработници, кои ме информираа каде се наоѓаат и на кои проекти работат. Неодамна добив и една видео снимка од еден терен каде што работев и се договоривме оваа година во летниот период да ве посетам и да се дружиме како некогаш. Но, за жал таква ни била судбината, трагично предвидена, испишана и прекината, никогаш повеќе да не се сретнеме, да се прегрнеме, да наздравиме, да поразговораме и да си кажеме довидување. Сега ни останува да си кажеме Збогум. И на крајот ќе си земам за право да пробам да ја ублажам болката и загубата на твоите најмили, мојата лична тага и тагата на нашите драги колеги и пријатели и во моето срце и мисли да создадам реална илузија со желба и верба дека ангелите небесни ќе ти го покажат патот кон вечната светлина и ќе ги отворат вратите на рајот за твоето благородно срце. Секогаш ќе ни недостасува твоето убаво лице, корпулентност, убавата насмевка, чувството за хумор, долгите приказни, твоето гостопримство и убаво подготвениот Соте Строганов.

Почивај во мир драг Момо!

Славчо Соколовски

Slavčo J. Sokolovski, artist-conservator

Historical Restoration Services
Cambridge, Massachusetts, USA
June 4th, 2024